రత్న కుండలాలు

“నాయనా! ఉదంకా! నేనొక రాజకార్యంమీద బయలుదేరి వెళ్ళుతున్నానుగాని, ఇంటిలో నేను లేనప్పుడేలోపమూ రాకుండా నీవు జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి చూడాలి సుమా!”

ప్రయాణ సన్నాహమయి బయలుదేరి వెళుతున్న పైలాచార్యుడు శిష్యుని హెచ్చరించాడు.

ఉదంకు డుపాధ్యాయు డింటిలో లేడనే లోపమేమీ లేకుండా బహు శ్రద్ధాళువై ఆయన గృహావసరాలన్నీ పరిశీలిస్తూ జాగ్రత్తగా శుశ్రూష చేశాడు.

మరికొంత కాలానికి ఆచార్యు డాశ్రమానికి తిరిగి వచ్చివేశాడు. శిష్యుని శ్రద్ధాభక్తుల కెంతో మురిసిపోయాడు.

ఉదంకుని విద్యాభ్యాసం ముగియగానే ఆచార్యు డొకనాడు దగ్గిరికి పిలిచి, “ఉదంకా! నీ వేదాభ్యాసం సమాప్తమైనది. ధర్మంతు. చ. తప్పకుండా నాకు శుశ్రూష చేశావు. నీ వింక స్వగృహానికి వెళ్ళవచ్చును. నీకు సమస్తశ్రేయస్సులు సిద్ధించుగాక!” అన్నాడు.

ఉదంకు డా మాటలకెంతో సంతోషించి, “ఆచార్యా! తమ అభీప్సితమేదైనా నెరవేర్చి మరీ స్వగృహానికి తిరిగి వెళ్ళాలని అనుకుంటున్నాను. తమ అభీష్టం ఆనతీయవలసింది.” అని అనేక విధాలుగా ప్రాధేయపడ్డాడు.

దానిమీద పైలుడు "నాయనా! నీవు న న్నేకవిధాలుగా నిర్బంధిస్తున్నావు. సరే! గురుపత్ని దగ్గరికి వెళ్ళి ఆమె కేదైనా కోరిక ఉన్నట్టయితే అది నెరవేర్చి స్వగృహానికి తిరిగి వెళ్ళిపో!' అని బదులు చెప్పాడు.

ఉదంకు డుపాధ్యాయపత్ని సన్నిధికి వెళ్లి ఆమె కిలాగ విన్న వించినాడు :

"అమ్మా! ఉపాధ్యాయులు స్వగృహానికి మరలిపోవడానికి నాకు అనుమతి దయచేశారు. మీ అభీప్సితం ఏదైనా ఉంటే అది నెరవేర్చి, ఆ విధంగా ఆచార్యుని ఋణంతీర్చుకుని మరీ వెళ్ళిపోదామని సంకల్పించు కొన్నాను. ఇందుచేత మీ కోరిక ఏదైనాఉంటే ఆనతీయవలసింది."

ఆ మాటపై పైలపత్ని అతనితో ఇలా చెప్పినది :

"నేటికి నాలుగవ రోజున నేనొక పుణ్యవ్రతం చెయ్యాలని సంకల్పించుకొన్నాను. ఆనాడు పౌష్యమహారాజు భార్య రత్నకుండ లాలు ధరించి, బ్రాహ్మణ సమారాధన చెయ్యాలని నా సంకల్పం. పౌష్యునిదగ్గరికి వెళ్ళి ఆయనపత్ని రత్నకుండలా లడిగి తీసుకురావలసి నది. ఈ ప్రయత్నంలో నీకు సమస్త శ్రేయస్సులూ సమకూరుగాక!"

ఉదంకుడు 'సరే' అని ఆమెదగ్గర సెలవు తీసుకొని పౌష్యుని పట్టణానికి బయలుదేరాడు.

మార్గంలో అతనికొక గొప్ప వృషభంపై కూర్చున్న మహాపురుషు డొకడు ప్రత్యక్షమయినాడు. ఆ మహాపురుషు డుదంకునితో "నీ వీ వృషభం గోమయం కొంచెం భక్షించవలసినది" అని ఆజ్ఞాపించినాడు.

దానికి ఉదంకుడు సుతరామూ ఇష్టపడలేదు.

"ఉదంకా! నీ వెంతమాత్రమూ సందేహించనవసరంలేదు. మీ ఆచార్యుడే ఒకప్పు డీ గోమయం కొంచెం లోపలికి పుచ్చుకొన్నాడు" అన్నా డా మహాపురుషుడు.

ఉదంకుడు దాని కంగీకరించి, ఆ వృషభం గోమయము, గో మూత్రము కొంచెం లోపలికి పుచ్చుకొని, తిరిగీ పౌష్యమహారాజు పట్ట ణానికి ప్రయాణమైనాడు. అటుపిమ్మట పౌష్యుని దర్శనం చేసుకొని,

అతని ననేక విధాలుగా ఆశీర్వదించి, "మహారాజా! నేనొక గురుదక్షిణార్థినై తమ సందర్శనానికి వచ్చాను" అన్నాడు.

"నేను పౌష్యుడను గదా! నన్ను మీ కేమైనా ఆర్థించవచ్చునే!" అన్నాడు పౌష్యుడు.

"గురు భార్యార్థినై మహారాజ్ఞి ధరించే మాణిక్య కుండలాలకోసం మీ సన్నిధికి వచ్చాను. అవి నా కిప్పించవలసింది."

"మహారాణి అంతఃపురంలో ఉన్నది. ఆమె నడిగి ఆ కుండలాలు తీసుకోవచ్చును."

ఉదంకుడటు పిమ్మట అంతఃపురంలో ప్రవేశించాడు. కాని ఎంత వెదికినా అతనికక్కడ ఆ రాణి కనిపించలేదు.

ఉదంకుడు తిరిగి వచ్చి పౌష్యునితో "మహారాజా! అనృతమాడి నన్నీవిధంగా వంచించడం మీకు న్యాయం కాదు. మహారాణి అంతఃపురంలో ఎక్కడా కనిపించలేదు." అన్నాడు.

"కాదు! ఆమె అంతఃపురంలోనే ఉన్నది. నీ వేమైనా కారణం వల్ల మైలపడిపోయినావేమో! బాగా జ్ఞాపకం చేసుకో! ఆమె మహా పతివ్రత. మైలపడిపోయినవారుగాని, అపరిశుద్ధులుగాని ఆమెను సందర్శించలేరు."

"అవును! నేనొక అశుచి పదార్థం లోపలికి పుచ్చుకొని ఆచమించడం మాని వేసినాను."

"అయితే పరిశుద్ధుడవై తిరిగీ ఆమె దర్శనానికి వెళ్ళిపో!"

ఉదంకుడు వెంటనే తూర్పుదిక్కుగా తిరిగి కాళ్ళుచేతులు శుభ్రంగా కడుక్కొని, హృదయంలోకి వెళ్ళేవరకూ పరిశుద్ధోదకం ఆచమించి శుచిఅయి అంతఃపురంలోనికి వెళ్ళినాడు! అంతలోనే అతనికి మహారాజ్ఞి ప్రత్యక్షమైనది!

ఆమె ఉదంకుని చూడగానే లేచి నిలుచుని అభివాదంచేసి "సుస్వాగతం! తమ కేమి కావలెనో తెలియచేయవలసింది" అన్నది.

"గురుభార్యార్థినై మీరు ధరించిన కుండలాలు అర్థించడం కోసం వచ్చాను."

ఆమె 'సత్పాత్రం దొరికిందిగదా!' అని చాలా సంతోషించి చెవులనున్న కుండలాలు రెండూ తీసి అతని చేతిలో ఉంచి, ''నాగరాజు తక్షకు డీ కుండలాలకోసం చాలా తాపత్రియ పడుతున్నాడు. ఇవి బహుభద్రంగా సంరక్షించుకోవలసినది... ఉదంకా! జాగ్రత్తగా తీసుకు వెళ్ళవలెను సుమా!'' అన్నది.

ఉదంకు డంతఃపురంలోనించి మహారాజు సన్నిధికి వచ్చి తన సంతృప్తి అంతా ఆయనకు తెలియజేశాడు.

పౌష్యు డతనితో ''మహాత్మా! నీ వంటి సత్పాత్రం చిరకాలానికిగాని లభించనేరదు. నీవు సుగుణాల కాలవాలమైన అతిథివి. నేను శ్రాద్ధవిధి ఆచరించాలని సంకల్పించుకొన్నాను. నాకోరిక నెరవేర్చాలని కోరుతున్నాను.'' అన్నాడు.

''నేను శీఘ్రంగా తిరిగివచ్చి వేస్తున్నానని మాట ఇచ్చిఉన్నాను. కాబట్టి, వండినంత వరకూ అయిన వంటకాలతోనే శ్రాద్ధవిధి నడిపించవలసింది!''

పౌష్యు 'డలాగే' అని అంతవరకూ అయిన వంటకాలతో అతనికి భోజనం పెట్టించాడు, ఉదంకుని కా అన్నంలో తల వెండ్రుకలు కనిపించాయి. అన్నం కూడా బాగా చల్లారిపోయినట్లే ఉన్నది. అత డది గ్రహించి, పౌష్యునితో ''నీవు నాకు అశుచిగా ఉన్న అన్నం వడ్డింప జేశావు. ఈ దోషంవల్ల నీవు అంధుడవై పోతావు.'' అని శపించాడు.

''దోషమేమీ లేని అన్నాని కీవిధంగా వంకలు దిద్దుతున్నావు! కాబట్టి నీకు సంతానమే కలుగకుండుగాక!'' అని రాజు తిరిగి ఉదంకునికి శాపం ఇచ్చాడు. అయితే ఉదంకు డతని కా అన్నంలో ఉన్న అపభ్రంశాలన్నీ వెంటనే ఎత్తి చూపించాడు.

తల విరియబోసుకొన్న ఒక స్త్రీ ఆ అన్నం వడ్డించినది. అందువల్లనే దానిలో తల వెండ్రుకలు కనిపించాయి. అన్నంకూడా కొంచెం చల్లారినది. రా జది గ్రహించుకొని, ''మహాత్మా! నావల్ల అపరాధం జరిగిపోయింది. నన్ను క్షమించవలసినది. నా కిచ్చిన శాపం ఉపసంహరించి వెయ్యవలెను'' అని అనేక విధాలుగా ప్రాధేయపడ్డాడు.

ఉదంకుడు "నేనన్న మాట ఎన్నడూ తప్పిపోదు. నా మాట ప్రకారం నీవు కొంతకాలం వరకూ అంధుడవై పోతావు. కాని త్వరలోనే నీకు తిరిగి దృష్టికలుగుతుంది. మరి నాకిచ్చిన శాపంకూడా ఉపసంహరించ వలసిందని కోరుతున్నాను."

"శాపం ఉపసంహరించడానికి నాకు శక్తిలేదు. ఇంతవరకూ నా కోపం ఉపశమించ నేలేదు. నీ వీ సూక్తి వినలేదా -

'బ్రాహ్మణుని హృదయం కేవలం నవనీతం. అయితే వాక్కులు వాడికత్తులు; క్షత్రియునిలో ఈ రెండూ విపరీతములు. అతని వాక్కు నవనీతం; హృదయం పదునైన కరవాలం.' ఇందువల్లనే నా శాపం మళ్ళించలేను. ఇక నీ దారిని నీవు వెళ్ళవచ్చును."

"అన్నం అశుచిగానే ఉన్నదని నీవంగీకరించి, నేనిచ్చిన శాపం మళ్ళించవలసిందని ప్రార్థేయపడ్డావు. అంతకు పూర్వం అన్యాయంగా అన్నం అశుచిగా ఉన్నదని నిందించావనే కారణంచేత నాకు శాపం ఇచ్చి ఉన్నావు. అన్నంలో దోషం ఉన్నదని నీవే అంగీకరించినావే. ఇందుచేత నీ శాపం నన్ను బాధించ నేరదు."

ఉదంకుడా కుండలాలు తీసుకొని, అక్కడినించి బయలు దేరాడు.

అతనికి మార్గంలో ఒక నగ్నశ్రమణకుడు కనిపించాడు. అతని మూర్తి మాటిమాటికి దృశ్యాదృశ్యంగా మారిపోతున్నది.

ఉదంకుడా కుండలాలు రెండూ ఒడ్డున పెట్టి ఒక తటాకంలో స్నానం చెయ్యడాని కుపక్రమించాడు.

ఆలోగా ఆ శ్రమణకు డక్కడికి వచ్చి, ఆ కుండలాలు రెండూ చేజిక్కించుకొని, తొందర తొందరగా పారిపోయాడు.

ఉదంకు డది చూచి వెంటనే అతని వెనకాలే పరుగెత్తుకు వెళ్ళి పట్టుకున్నాడు. శ్రమణకు డా రూపం విడిచివేసి తక్షకరూపం ధరించి క్షణంలో అక్కడ ఏర్పడిన భూవివరంలో దూరి నాగలోకంలో ఉన్న తన భవనానికి వెళ్ళిపోయాడు! ఉదంకుడు కూడా అదే మార్గంలో అతన్ననుసరించి వెళ్ళి క్షణంలో నాగలోకం చేరుకొన్నాడు.

అటుపిమ్మట ఉదంకుడా నాగలోకవాసులైన నాగరాజుల నందరిని హృదయాలు ద్రవించిపోయేటట్లు వేయివిధాలా స్తుతించాడు. ఎన్ని ప్రకారాల స్తోత్రాలు చేసినా తిరిగి అతని కుండలా లతనికి లభింపనేలేదు!

అక్కడ అతనికొక మహాద్భుతం ప్రత్యక్షమైనది! ఇరువురు స్త్రీలు రెండు మగ్గాలకు దగ్గరిగా కూర్చొని ఆదేపనిగా వస్త్రాలు నేస్తున్నారు. వారు నేసే దారాలు కొన్ని నల్లనివి, కొన్ని తెల్లనివీను. అక్కడే అతనికొక మహాశ్చర్యకరమైన చక్రంకూడా కనిపించినది. దానికి పన్నెండాకులు! ఆరుగురు కుమారులా చక్రం నెమ్మదిగా గిరగిర తిప్పుతున్నారు. ఆ కుమారుల సమీపంలో అశ్వారూఢుడైన పురుషుడొకడున్నాడు. వారంతా అతని నేత్రాలకెంతో మనోజ్ఞంగా కనిపించారు. ఉదంకుడు వారి నందరిని వివిధములైన మంత్రాలతో ప్రస్తుతించినాడు.

ఆ అశ్వారూఢుడైన పురుషు డతని స్తోత్రాలకు మిక్కిలి ఆనందించి "నీ స్తోత్రాలతో నాకానందం కలిగింది. ఏమి కావలెనో కోరుకో!" అన్నాడు.

"ఈ నాగులంతా నావశమైపోవాలి! ఇదే నా కోరిక!" అన్నా డుదంకుడు.

"ఈ అశ్వం చెవిలో గట్టిగా ఊదితే నీ కోరిక నెరవేరగలదు!"

ఉదంకుడా పురుషుడు చెప్పినట్లే చేసినాడు. వెంటనే ఆ అశ్వం ముక్కుపుటాలలోనించి పెద్ద పెద్ద పొగలు, సెగలు, అగ్నిజ్వాలలు బయలుదేరాయి. అవి క్షణంలో నాగలోకం అంతటా అలుముకుపోయాయి.

తక్షకుడా అగ్నిజ్వాలలు చూచి, గజగజ వణికిపోయి, ఆ కుండలాలు రెండూ తీసుకువచ్చి "నీ కుండలాలు నీవు తీసుకుపోవయ్యా!" అని ఉదంకుని హస్తంలో ఉంచాడు.

అతడవి స్వీకరించి "నే నీ కుండలా లుపాధ్యాయ పత్నికీనాటికే తీసుకుపోవాలే! చాలా దూరం వచ్చివేశానే! ఎలాగ!" అని ఎన్నో విధాలుగా ఆందోళన పడ్డాడు.

ఆ విధంగా చింతానిమగ్నుడైన ఉదంకునితో ఆ పురుషుడు "ఉదంకా! నీ వేమీ భయపడనక్కరలేదు! ఈ గుర్రంమీద ఎక్కి కూర్చున్నావంటే కనురెప్పపాటులో ఇది నిన్ను స్వగృహానికి తీసుకు పోగలదులే!" అని అభయం ప్రసాదించాడు.

ఉదంకుడా గుర్రం ఎక్కి ఒక్క నిమిషంలో ఉపాధ్యాయుని గృహం చేరుకొన్నాడు.

ఆ లోగా పైల పత్ని స్నానంచేసి తలకట్టు ఆరబెట్టుకుంటూ "ఉదంకుడింకా ఆ కుండలాలు తీసుకుని రానేలేదు. అతనికి శాపం ఇవ్వవలెను!" అనుకొంటున్నది.

అంతలోనే ఉదంకు డక్కడికి చేరుకొని ఆమెకు పాదాభివందనం చేసి కుండలా లర్పించాడు.

ఆమె అతని నెంతో ఆప్యాయంగా ఆదరించి "వత్సా, ఒక్క క్షణం ఆలస్యం చేసి ఉంటే నిన్నీపాటికి శపించి ఉందును! దానికేమి!—సమయానికి రావడంవల్ల నీవేది కోరుకొన్నా అది వెంటనే నెరవేరాలని వరం ఇస్తున్నాను!" అన్నది.

అనంతరం ఉదంకు డుపాధ్యాయునికి కూడా అభివాదం చేశాడు. ఆయన ఆప్యాయంగా అతనిని దగ్గర కూర్చోబెట్టుకొని "అయితే, ఏం నాయనా! ఇంతగా ఆలస్యం చేశావు?" అని ప్రశ్నించాడు. ఉదంకు డిలా సమాధానం చెప్పాడు:

"నాగరాజు తక్షకుడు నా కనేకవిధాల విఘ్నాలు కలిగించాడు. అందువల్ల నాగలోకం వెళ్ళవలసి వచ్చినది. అక్కడ నాకు వస్త్రాలు నేస్తూన్న స్త్రీ లిద్దరు కనిపించారు. వారు నేసే దారాలు తెల్లనివి, నల్లనివీను. అక్కడే పన్నెండాకుల చక్రం కూడా ఒకటి కనిపించినది. ఆరుగురు పిన్నవారది తిప్పుతున్నారు. ఇంతేకాదు. అక్కడే ఒక పెద్ద అశ్వము, దానిపైన ఒక ఆజానుబాహువైన పురుషుడు కూడా ఉన్నారు. ఆయనకూడా ఎవరో తెలియలేదు. మొట్టమొదట నామార్గంలో వృషభం మీద కూర్చున్న మరి ఒక మహాపురుషుడు కూడా ప్రత్యక్షమైనాడు. ఆ పురుషు డా వృషభం గోమయం భక్షించవలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు. అంతేగాక మీరే ఒకప్పు డది భక్షించారని కూడా

అన్నాడు. నేనది కొంచెం లోపలికి పుచ్చుకొన్నాను. దయ ఉంచి ఈ అద్భుతాలను గురించి వివరంగా తెలియ జెయ్యవలసిందని కోరుతున్నాను.''

అతనికి ఉపాధ్యాయు డీ విధంగా సమాధానం ఇచ్చాడు:

''ఆ స్త్రీ లిద్దరిలో ఒకతె పేరు విధాత. రెండవ స్త్రీ ధాత. తెల్లనివి, నల్లనివి దారాలు చూచానని అన్నావు. అవి రాత్రిం బగళ్ళు! ఆ చక్రం సంవత్సరము. ఆ పన్నెండాకులూ పన్నెండు నెలలు. ఆ ఆరుగురు కుమారులు ఆరు ఋతువులు. వారా సంవత్సరచక్రం తిప్పుతున్నారు. అక్కడ ఉన్న పురుషుడు పర్జన్యుడు. అతని అశ్వం అగ్నిదేవుడు. నీవు దారిలో చూచిన వృషభం ఐరావతుడనే నాగరాజు. దానిపై నున్నవాడు మహేంద్రుడు. నీవు భక్షించిన గోమయం మరేమీ కాదు. సాక్షాత్తు అమృతమే! దానివల్ల నీకువచ్చిన ప్రత్యవాయమేమీ లేదు. ఆ నాగభవనంలో నా మిత్రుడైన ఇంద్రుడే నివసిస్తున్నాడు. అతని అనుగ్రహంవల్లనే తిరిగి నీ కుండలాలు సంపాదించుకోగలిగావు. నాయనా! నీవింక స్వగృహానికి వెళ్ళిపోవచ్చును. నీకు శుభం కలుగుగాక!''

పిమ్మట ఉదంకు డాచార్యునిదగ్గర సెలవు తీసుకొని స్వగృహానికి మరలిపోయాడు.